

LAMIUM ALBUM L. VAR. CAUDATUM, NOV. VAR.

door

S. J. VAN OOSTSTROOM

(Rijksherbarium, Leiden).

Korte tijd nadat ik gelegenheid had de aandacht te vestigen op een nieuwe variëteit van *Lamium album* L. (in Ned. Kruidk. Arch. 50, 1940, p. 159) kwam mij een plant in handen, die wederom, doch nu op geheel andere wijze afweek van de tot nu toe bekende vormen van deze soort. Ik zou deze plant hier willen beschrijven als *Lamium album* L. var. *caudatum*, nov. var.

Deze variëteit werd in het voorjaar van 1938 ontdekt in de botanische tuin van het 2e Gemeentelijke Gymnasium te 's-Gravenhage door wijlen den heer W. L. VAROSSIEAU, destijds leraar aan dit Gymnasium. Door zijn toedoen ontving ik een exemplaar, dat in 1940 door hem verzameld was en dat zich nu bevindt in het Rijksherbarium. Oorspronkelijk werd de var. *caudatum* slechts op één plaats in de tuin van het gymnasium gevonden, in latere jaren trad zij ook op een tweede en zelfs op een derde groeiplaats op. Volgens den heer VAROSSIEAU is zij constant en vermeerdert zij zich door zaad.

Behalve in het Rijksherbarium zijn ook exemplaren gedeponceerd in het herbarium van het Museum voor het Onderwijs te 's-Gravenhage en in dat van genoemd gymnasium. Naar het exemplaar in het Museum voor het Onderwijs werd bijgaande photo (fig. 1) vervaardigd, die een goed beeld geeft van de afwijkende habitus der plant. Deze afwijkende habitus wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de langgesteelde bovenste bladeren, die veel smaller zijn dan normaal en aan hun basis smal-wigvormig uitlopen. Verder zijn de bladeren onregelmatiger getand dan bij normale planten; dit laatste geldt ook voor de meer naar onderen geplaatste stengelbladeren, die ten dele een in de steel versmalde basis hebben. Terwijl voorts bij normale exemplaren de meeldraden en de stijl onder de bovenlip verborgen zijn (fig. 2, a), is dit bij var. *caudatum* niet het geval (fig. 2, c); bovendien is de bovenlip smaller en is de middenlob van de onderlip duidelijk en onregelmatig getand (fig. 2, d, e).

De beschrijving der nieuwe variëteit, var. *caudatum* Van Ooststr., luidt:

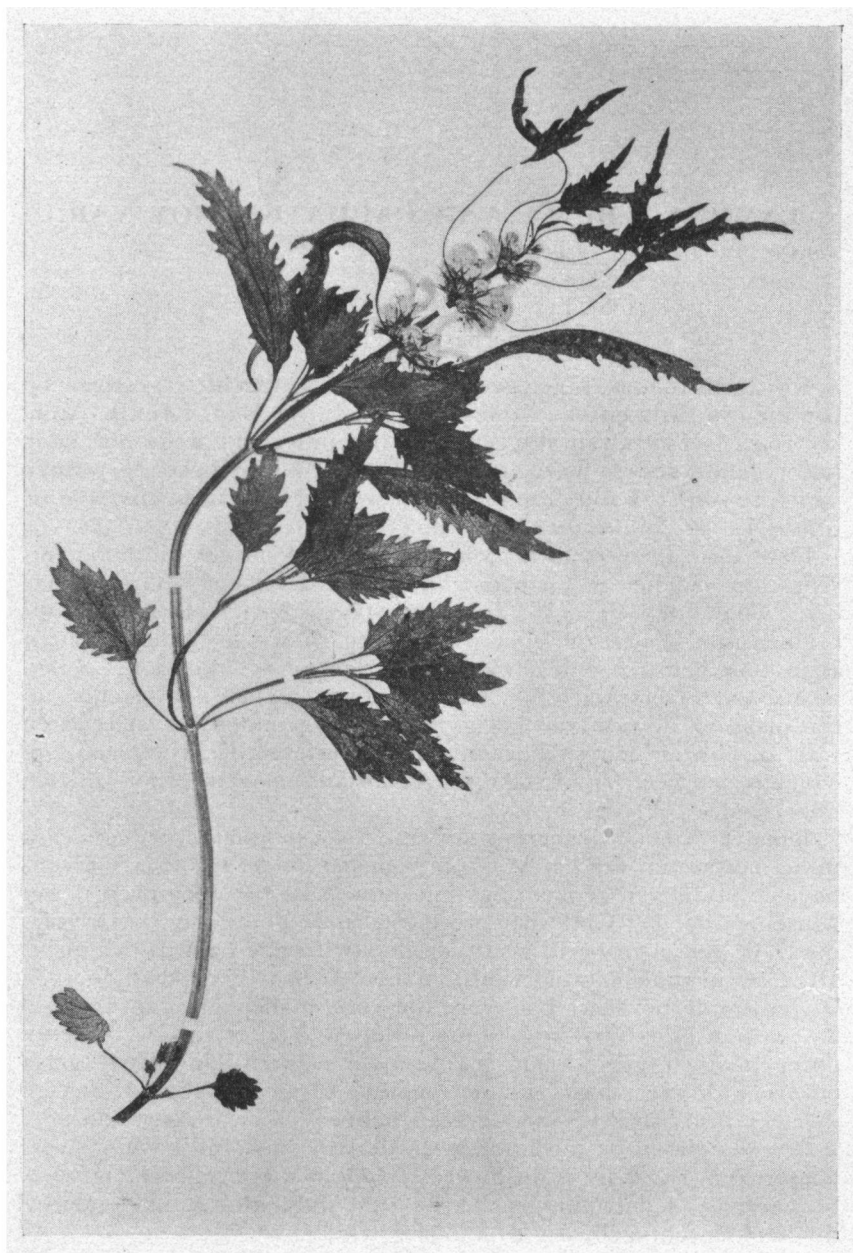

Fig. 1. *Lamium album* L. var. *caudatum* Van Ooststr., afbeelding van het exemplaar in het herbarium van het Museum voor het Onderwijs te 's-Gravenhage.

A *Lamio albo typico* differt foliis grosse atque acute dentatis, inferioribus ovatis vel anguste ovatis, basi truncatis vel in petiolum

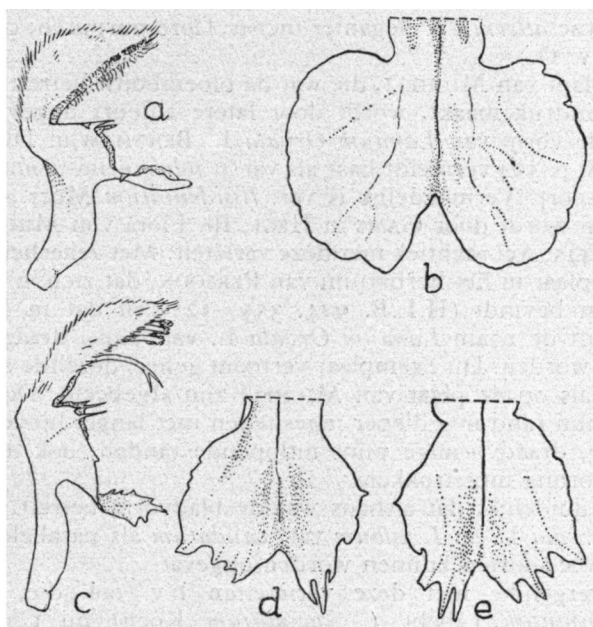

Fig. 2. a-b: *Lamium album* L., a: bloemkroon; b: middenslip van de onderlip; c-e: *L. album* L. var. *caudatum* Van Ooststr., c: bloemkroon; d en e: middenslip van de onderlip van twee bloemen van dezelfde plant.

attenuatis, distincte petiolatis, superioribus lanceolatis vel anguste lanceolatis in petiolum longum gracillimum attenuatis, apice caudatis; labio superiore angustiore, lobo medio labii inferioris emarginato margine irregulariter acute dentata.

's-Gravenhage, spontaan in de tuin van het ze Gemeentelijke Gymnasium, leg. W. L. VAROSSIEAU, Juni 1940, type in Rijksherbarium (H.L.B. 944, 118—456).

Opmerkelijk is dat MICHELI in zijn *Nova plantarum genera*, 1729, p. 20, tab. 17 een plant beschrijft en afbeeldt, die wat de vorm der bladeren betreft veel overeenkomst vertoont met deze nieuwe variëteit van *L. album*. LINNAEUS citeert deze plant als synoniem bij zijn *Orvala garganica* (Spec. Plant. ed. 1, 1753, p. 578; terloops moge

hierbij worden opgemerkt dat MICHELI voor zijn plant de naam *Papia Garganica*, foliis *Urticae*, altius & eleganter incis, flore purpureo gebruikt, wat door LINNAEUS werd overgenomen als *Papia garganica*, foliis *urticae alternis* & eleganter incis, flore purpureo; cursivering van mij, v. O.).

Deze plant van MICHELI, die wat de bloembouw betreft een monstrueuse indruk maakt, wordt door latere auteurs opgevat als een afwijkende vorm van *Lamium Orvala* L. BENTHAM in DC., Prodr. XII, 1848, p. 504 vermeldt haar als var. *β foliis inciso-dentatis* Benth. bij deze soort. Vermoedelijk is var. *fissidentatum* Murr., zooals zij opgegeven wordt door GAMS in HEGI, Ill. Flora von Mittel-Europa V, 4, p. 2445, wel identiek met deze variëteit. Met zekerheid kan ook een exemplaar in het herbarium van PERSON, dat zich in het Rijks-herbarium bevindt (H.L.B. 904, 355—121) en dat in PERSON's handschrift de naam *Lamium Orvala* L. var. *papia* draagt, hiertoe gerekend worden. Dit exemplaar vertoont geheel dezelfde abnormale bloemen als op de plaat van MICHELI zijn afgebeeld. De bladeren zijn aan hun rand nog dieper ingesneden met lange, lijnvormige, in een lange, draadvormige punt uitlopende tanden; ook de bladtop is draadvormig uitgetrokken.

Het is duidelijk, dat althans wat de bladvorm betreft, deze var. van *L. Orvala* L. en *L. album* var. *caudatum* als parallele variaties van de twee soorten kunnen worden opgevat.

Men vergelijke met deze variëteiten b.v. ook die, welke als var. *tenuifolium* Liljebl. (= *laciniatum* Koch) bij *Chelidonium majus* L. voorkomt, benevens diverse andere laciniate vormen.